

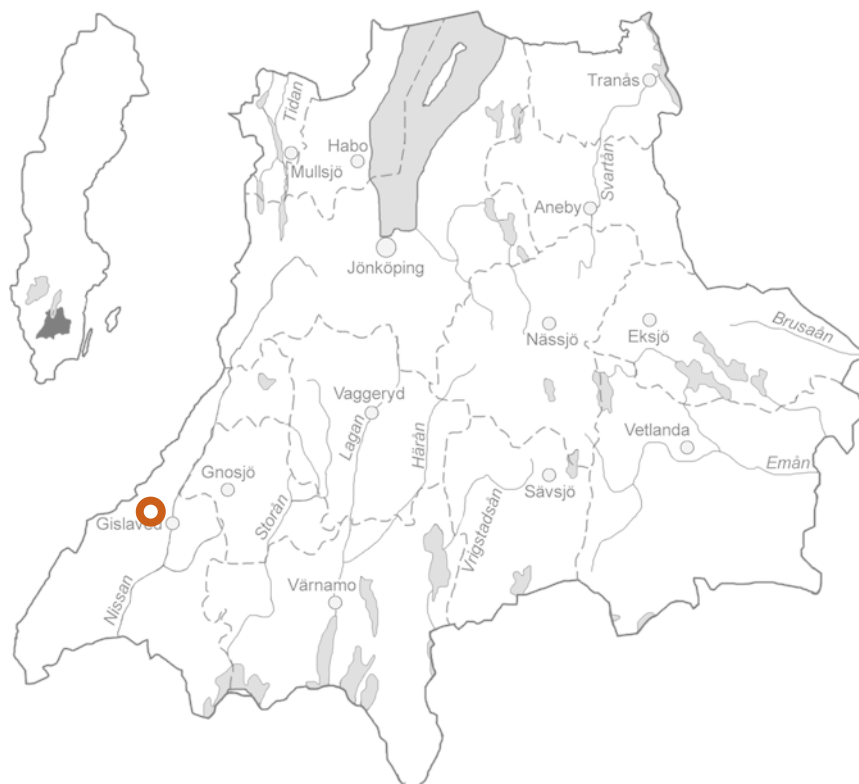
Bosebo kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Bosebo socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Bosebo kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Bosebo socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 2019–304

Rapport och foto: Charlotte Mårland

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Digital distribution

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036–30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

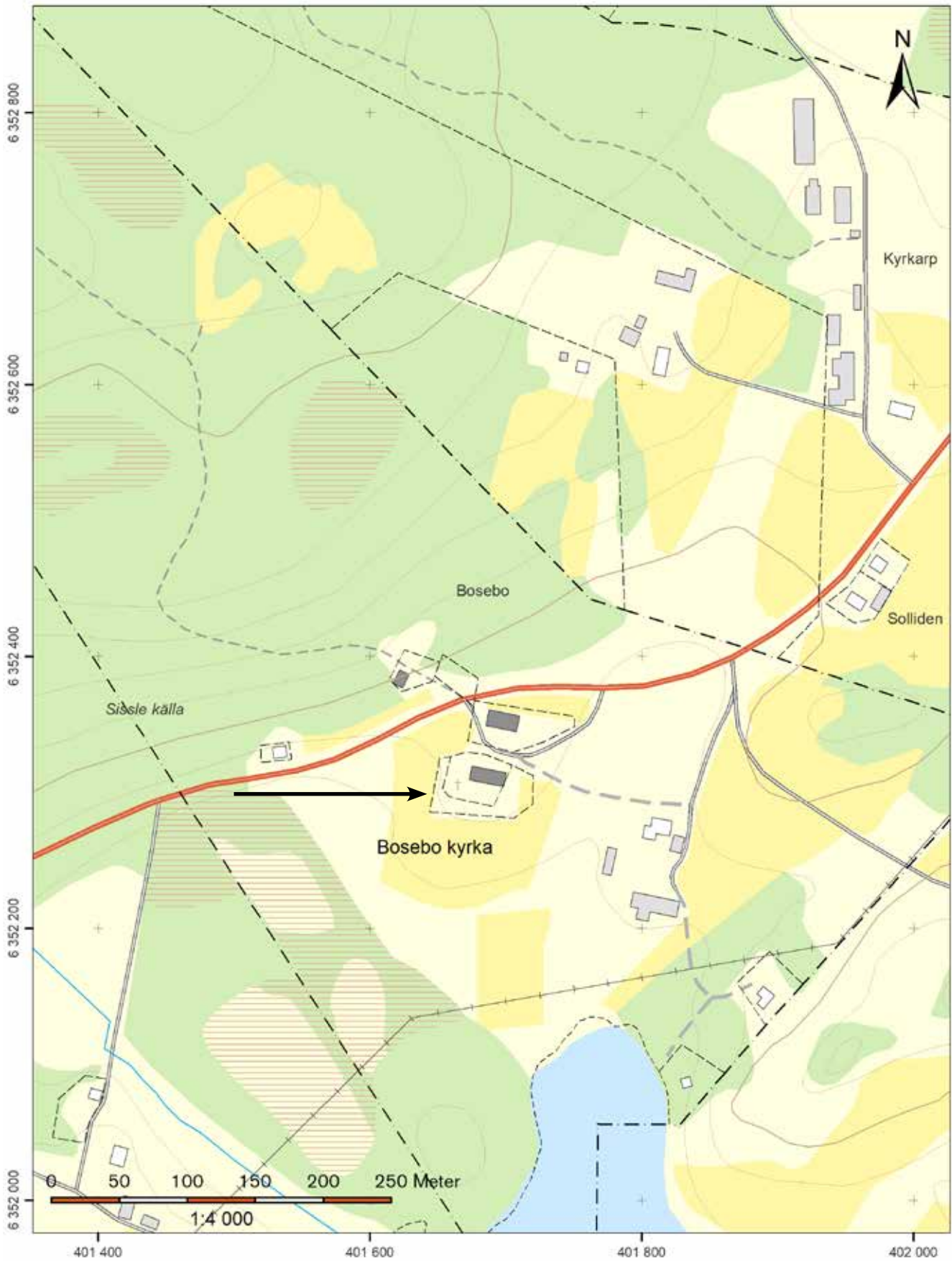
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2023

Innehåll

Inledning.....	5
Inventeringens uppläggning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik.....	6
Tre vanliga gravvårdstyper.....	8
Lagstiftning.....	9
Kulturmiljölag (1988:950).....	9
1 kap. Inledande bestämmelser.....	9
4 kap. Kyrkliga kulturminnen.....	9
Begravningslag (1990:1144).....	10
7 kap. Gravrätt.....	10
Gravrättens upphörande.....	10
Allmänna skötselråd.....	11
Bosebo kyrka och kyrkomiljö.....	12
Kyrkogårdens historia.....	12
Beskrivning av kyrkogården idag.....	13
Allmän karaktär.....	13
Omgärdning.....	13
Ingångar.....	14
Vegetation.....	14
Gångsystem.....	14
Gravvårdstyper.....	14
Beskrivning av kvarter.....	14
Äldre kyrkogården.....	14
Allmän karaktär.....	14
Gravvårdstyper.....	15
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	15
Utvidgning från 1968.....	16
Allmän karaktär.....	16
Gravvårdstyper.....	16
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	16
Händelsehistorik.....	16
Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet.....	17
Att tänka på i förvaltningen av kyrkogården.....	18
Administrativa uppgifter.....	19
Tryckta källor och litteratur.....	19
Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar.....	20
Kriterier vid kulturhistorisk bedömning.....	21
Klass 1.....	21
Klass 2.....	21

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Gislaveds pastorat har Jönköpings läns museum tagit fram föreliggande inventering och förslag till bevarandeplan för Bosebo kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under sommaren 2020. Resultatet har därefter diskuterats med uppdragsgivaren och sammanställts under sommaren 2023.

Kyrkogårdar och begravningsplatser utgör en viktig del av landets kulturarv och deras kulturvärden regleras av kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar kan också skyddas av begravningslagen. I första hand är det Svenska kyrkan som har ansvar för att förvalta detta kulturarv. Därför är det angeläget att kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden kartläggs och preciseras. En viktig del av värdena ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara till hjälp och vägledning vid vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen kan även fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av olika ärenden.

Inventeringens uppläggning

Rapporten omfattar en översiktlig historik över kyrkogården, en beskrivning med fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriska värden samt avslutningsvis en katalog över särskilt värdefulla gravar.

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering på kyrkogården samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit aktuella kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur, exempelvis hembygds litteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens historia.

För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården i allmänhet har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv, utan kan vara föremål för omvärderingar. Vid bedömningen har hänsyn tagits till varje enskild kyrkogårds historia och egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför planerade förändringar eller större underhållsåtgärder krävs i regel tillstånd från länsstyrelsen.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt

Parti av Bosebo kyrkogård.

värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. De kriterier som använts för att bedöma gravarnas kulturhistoriska värden diskuteras vidare i katalogdelens inledning där de två klassningsnivåerna presenteras: *Klass I. Mycket värdefulla* och *Klass II. Värdefulla*. Gravarna och deras utsmyckning redovisas i tabellform med text och fotografier samt på en gravkarta.

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Charlotte Mårland vid Jönköpings läns museum under 2020. Vid urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har samråd förts med pastoratet/församlingen.

En av landers få bevarade kyrkobalkar finns i Brands-
torp i Habo kommun.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen och i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravnings seder är att platsen för begravingarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur, men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, som ibland kunde vara manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hörde även stigluckan, som både hade en symbolisk och praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man gravsätte folk efter deras gårds- eller bytillhörighet i grupperingar med olika form, vilket var en förkristen sedvänja. Det var ovanligt att man satte en vård över graven. Gravar markerades istället endast av en jordhög. Om en vård trots allt sattes upp var den vanligen av trä, men sten eller smide förekom undantagsvis. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården även på ett nyttbetonat sätt, där exempelvis hö kunde bärgas.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjades förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 hade många landsortskyrkogårdar kvar den ålderdomliga ängskaraktären. Förnyelsevägen började i städerna genom nya bestämmelser om externa begravningsplatser. Gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjöds av hygieniska skäl och i stället skulle friliggande begravningsplatser förläggas utanför städerna. Denna process inleddes på 1780-talet och en tydlig kunglig förordning från 1815 angav att begravingar innanför stadskärnan måste upphöra och att begravningsplatser – utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – skulle anläggas utanför stadsområdena. År 1805 beslutades dessutom att staten genom sin myndighet Överintendentsämbetet skulle ansvara och

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård, Vårgårda kommun.

ha överinseende över att kyrkogårdar och begravningsplatser blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anlades många begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anlades med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man tillhörde ersattes nu av kategorierna köpegravar respektive allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades ofta med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgärdningar. Andra begravdes kostnadsfritt utmed den så kallade allmänna linjen. Där gravsattes man tätt i en kronologisk ordning allt eftersom dödsfallen inträffade. Man begravdes således oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast små, oansenliga och inte särskilt varaktiga. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde å ena sidan och allmänt område å den andra speglade ett socialt uppdelat samhälle.

Trädkransen utefter kyrkogårdens yttre begränsningar introducerades först på städernas begravningsplatser, men nådde under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med ett hängande växtsätt. I början av 1900-talet planlades även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas: skogskyrkogården. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. I begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922.

Vid 1900-talets mitt var kyrkogårdarna särskilt utvecklade, men nu inleddes en period av förenkling och rationalitet. Företeelsen med allmänna linjen levde kvar till mitten av 1900-talet, men upphörde officiellt 1964. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgärdningar och grusbäddar för att ersätta det med mer lättskötta gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglades på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar och oftast i ett liggande format.

Från och med 1980-talet blev gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds.

Åsenhöga ödekyrkogård (Gnosjö kommun). På denna kyrkogård är mycket av den ålderdomliga, ängsliknande karaktär, som varit vanlig i äldre tid bevarad.

Det var i regel mer attraktivt att begravas på den södra delen av kyrkogården än den norra, som upplevdes vara olycksbringande. Ofta är kyrkan därför placerad med dragning mot norr för att skapa större ytor på den södra sidan. Detta flygfoto från 1940-talets slut visar att den södra delen av kyrkogården i Hylletofta var mer ianspråktagen än den norra, till höger. Foto JLM.

Bråneryds begravningsplats, invigd 1958, nära Huskvarna representerar det välordnade, där jämlikheten betonas på bekostnad av individualismen.

På de mer påkostade köpegravarna var både gravvård och inhägnad omsorgsfullt utformade. Här ett exempel från Norra Solberga kyrkogård i Nässjö kommun.

Ovan: På kyrkogården i Ingatorp (Eksjö kommun) kan man uppleva den allmänna linjens gravområde med små anspråkslösa vårdar tämligen intakt. Nedan: Ett exempel på en gravvård från 1960-talet på begravningsplatsen i Aneby.

Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också exempelvis minneslundar för aska som grävs ner anonymt utan plats för namn, men med gemensam plats för blommor. Ett annat alternativ är askgravlundar, där den plats var och en begravts på markeras.

Tre vanliga gravvårdstyper

Det finns en stor variation vad gäller gravvårdarnas utformning. Före industrialismen och det sena 1800-talet användes ofta så kallade gravbrädor för att markera en grav. Vårdar av mer beständiga material som sten och metall var ovanliga och ofta förbehållna samhällets övre skikt. Prästen eller en adelsman inom socken kunde begravas i kyrkan eller nära koret och där erhålla en påkostad gravvård.

Under industrialismen utvecklas en riklig flora av olika gravmarkeringar med olika form och av olika material, främst sten. Här presenteras tre typer som är särskilt vanliga.

Från det sena 1800-talet fram till 1920-talet var det vanligt att köpegravar förseddes med påkostade vårdar med stående format. Det kunde vara högresta bautastenar, obelisker och liknande. Dessa vårdar restes ofta över samhällets övre skikt och inte sällan är de försedda med både titel, namn, årtal, hemvist och ett bibelcitat. Vårdar av denna typ är ofta påtagligt karaktärskapande och betydelsefulla i kyrkogårdsmiljön. De kan också ha ett konstnärligt värde.

I kontrast till de mer påkostade gravvårdarna finns de mindre stenarna, som restes inom den allmänna linjen. Dessa har ofta en rektangulär form utan utvecklad utsmyckning. Texten är ofta lakonisk – förnamn, ofta men inte alltid efternamn, hemvist och årtal. Dessa enkla vårdar är i sig inte iögonfallande, men berättar ändå om en viktig del av det äldre gravskicket och samhällets hierarkiska organisation.

Tiden efter andra världskriget medförde en långtgående förenkling av gravvårdarna, som samtidigt skapade en likriktning. Stenarna tillverkades maskinellt och det fanns ofta en standardiserad uppsättning symboler som kunde tillföras och kombineras. Kyrkogårdsmiljöer som domineras av dessa stenar kan naturligtvis också ha ett kulturhistoriskt värde, men då är det i regel inte de enskilda vårdarna som är intressanta utan snarare helheten.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i kulturmiljölagen som begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölagen (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548).

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,
 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning.
- Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärdning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning och nya beläsningsinstallationer.

En del gravvårdar som inte är i bruk och förvaras i kyrkan kan ha ett kulturhistoriskt värde. I så fall kan det vara aktuellt att föra in dem i kyrkans inventarieförteckning. Gravbrädor från Askeryds kyrkogård.

Begravningslag (1990:1144)*7 kap. Gravrätt*

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.

Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Ibland uppstår frågan om ansvar och skydd för en enskild gravvård. Så länge gravrätten inte gått ut ägs gravvården m.m. av gravrättsinnehavaren. När gravrätten gått ut övertas ansvaret av upplåtaren, vilket oftast är pastoratet. Om gravvården således står kvar på den tillhörande graven ger begravningslagen ett skydd. Om gravvården däremot flyttas till en annan plats på kyrkogården eller förvaras i kyrkobyggnaden kan det vara aktuellt att föra in den i kyrkans inventarieförteckning.

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas, utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga och kan motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, biologisk påväxt och väder.

Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten) och järn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller åtgärd.

En orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material.

En annan orsak är nederbörd och biologisk påväxt av lavar, alger och mossor. Dessa gynnas av att en sten står skuggigt och fuktigt. Liggande hållar och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hållar rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hållar av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning permanent eller under vinterhalvåret för att motverka frostsprängning.

Vårdar och gravstaket av järn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias metallen från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mönja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anföras till hantverkare eller konservator med erfarenhet av järnslagningar.

Rostande förankringsjärn och dubbar är en annan vanlig orsak till skador. När järnet rostar och utvidgar sig så sprängs stenen. Ett viktigt arbete är därför utbyte av beslag och dubbar av järn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta sker det i första hand av estetiska skäl. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet och kunna tolka och uppleva inskriptioner eller utsmyckningar. Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa eller diskmedel och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid för detta är tidig vår och sen höst då exempelvis lavar är mer aktiva och mjuka då. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt, men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas. Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

Marschaller och stearinljus kan avsätta sot eller stänk på gravvårdarna. Detta kan förebyggas genom att exempelvis använda lämpliga hållare.

Biologisk påväxt, troligen rödalger, på en gravvård på Villstads kyrkogård i Gislaveds kommun.

Kalksten har en förmåga att spjälka sig och spricka. Denna sten på Forserums kyrkogård i Nässjö kommun kräver insatser av en stenkonservator.

Bosebo medeltida träkyrka, teckning av Erik Ihrfors år 1897. Kyrkan såldes och återuppfördes på kulturen i Lund.

Bosebo gamla kyrka i schweizerstil, uppförd 1984 och riven 1959. Kyrkogården är samtida med kyrkan, och delar av interiören är idag bevarad på vinden till församlingshemmet (f.d. folkskolan).

Bosebo kyrka och kyrkomiljö

Bosebo socken är en av länets minsta och ligger vid gränsen mot Västergötland. Det är en skog- och mossrik bygd med många små sjöar och mellan dessa stråk med rullstensåsar och bergsryggar. Fornlämningsbilderna är mager och domineras av järnålder. Ortnamnet förekommer i skrift första gången 1477 och syftar då på en gård, sedermera säteriet Bolbynäs. Ur kyrkligt hänseende var församlingen fram till 1921 annex till Burseryd. Nämnda år uppgick man i Båraryds nybildade pastorat. Kyrkbyn ligger på de uppodlade sluttningarna väster om Majsjön där den gamla häradsvägen mellan Burseryd och Våthult löper. Kyrka, kyrkogård och f.d. skola ligger på en höjd. Åt söder sluttar terrängen ned mot sjön med sankta hagmarker, en allé av lönn och björk leder ned till gården Lilla Bosebo i öster. I en skogsbacke väster om kyrkokullen finns en gammal offerkälla, kallad Sissle källa. Legenderna kring denna är kopplade till kyrkans uppkomst. Norr om kyrkogården är en grusplan med en kastanj i väster och den f.d. skolan i norr, numera församlingshem. Den välbevarade byggnaden från 1881 bär rödfärgad locklistpanel och sadeltak med lertegel.

Kyrkan är uppförd 1961 efter ritningar av arkitekt Rudolf Hall, Göteborg. Kyrkan har en traditionell utformning i samma stil som den samtida kyrkan i Smålandsstenar av samme arkitekt. Långhuset har i öster ett smalare, rakslutet kor med sakristia vid sin norra sida. I väster reser sig ett torn med kopparplåtsklädd spira. De vitkalkade tegelfasaderna genombryts av stora rundbågsfönster. Det branta sadeltaket är täckt med munktegel. Den nuvarande kyrkan har haft åtminstone tre föregångare. 1652 uppfördes en tornlös timmerkyrka som efterträdde en sannolikt medeltida träkyrka. Denna 1600-talskyrka flyttades 1894 till Kulturen i Lund när en ny och större träkyrka byggdes i tidens schweizerstil. Sekelskifteskyrkan kom dock att uppvisa allvarliga tekniska brister och blev sedermera även för stor, varför nybygge önskades istället för restaurering. Stora delar av nystilsinredningen är dock bevarad på vinden till den gamla skolan och besitter i sin autenticitet ett högt kulturhistoriskt värde.

Kyrkogårdens historia

Kyrkogården har medeltida ursprung. Sannolikt under 1700-talet inhägnades den med en stenmur och fick en stiglucka. Enligt 1829 års inventering fanns inga ”grafvårdar” eller ”likstenar af anteckningsvärd beskaffenhet”. Enligt uppgifter från 1840- och 50-talen bortarrenderades gräset på kyrkogården. 1853 revs stigluckan och ersattes av trästolpar.

År 1863 omlades kyrkogårdsmuren. På en teckning av Erik Ihrfors från 1887 får vi en god bild av hur kyrkogården då tedde sig. I en tuvig gräsmatta söder om kyrkan syns gravkullar samt några smideskors och enkla stenar. I samband med bygget av ny kyrka

1894 utökades kyrkogården med 5,5 meter åt öster respektive väster genom markköp från Lilla Bosebo. Kyrkogårdsmurarna förlängdes. 1896 planerades kyrkogården och besåddes med gräs. Grusgång anlades kring kyrkan med anslutande gångar från de båda ingångarna i norr. Norra sidan hade försetts med ett järnstaket och två smidesgrindar. Gravplatserna belades som regel med grus och omgärdades med ligusterhäckar. Enskilda gravplatser uppläts utan kostnad medan avgift togs ut för familjegravar. Detta kan förklara kyrkogårdens låga andel familjegravar. Ännu 1949 var gravarna i hög utsträckning samlade efter bysamfällighet. Vid denna tid hade man infört regler om en maxhöjd på en meter för gravvårdar.

År 1968 utvidgades kyrkogården åt väster i enlighet med ett program upprättat av ingenjörbyrån Viak tillsammans med komministern Rune Bolmblad. Härvid ersattes järnstaketet i norr av en ny stenmur. Entreprenör vid arbetena var Tryggve Oskarsson, Vaggeryd. Under efterkrigstiden har i princip alla äldre gravar mist sina grusbäddar och inramningar. Av arbetsmiljöskäl har nyligen ett smidesräcke uppsatts längs stödmuren i sydöstra hörnet, det är oklart om tillstånd förelåg för detta.

Beskrivning av kyrkogården idag

Allmän karaktär

Bosebo kyrkogård har en rektangulär utsträckning med en smal och något lägre liggande utvidgning från 1968 längs västra kortsidan. Kyrkan ligger på kyrkogårdens norra hälft, varifrån terrängen sluttar svagt åt söder och sydost. Gravarna ligger samlade i ett kvarter söder om kyrkan om man bortser från utvidgningen. I princip hela kyrkogården är gräsmatta.

Omgärdning

Kyrkogårdens utsträckning från 1894 omgärdas åt alla sidor utom den norra av kallmurar av markstenshällar, överväxt med mossa och sedum. Muren varierar i höjd från 0,5 till 1 meter och är i väster och öster till stor del stödmurar. På murkrönet i söder ligger flera fragment av handhuggna gravstenar av granitflis från 1700-talet och 1800-talets första hälft. På krönet i nordvästra hörnet ligger ett stort gråstensblock med inristat hjulkors, dess ursprungliga funktion är höljdd i dunkel men den hittades vid en gravöppning på 1900-talets början. Stödmurspartiet i sydost kantas av ett sentida, svartmålat smidesstaket. Längs kyrkogårdens hela norra sida löper en fogad mur av små granitkvadrar, avtäckt med huggna granithällar. Denna mur är avtrappad i två steg ned till västra utvidgningen. Längs utvidgningens västra och södra sida är stödmurar av kilade granitblock.

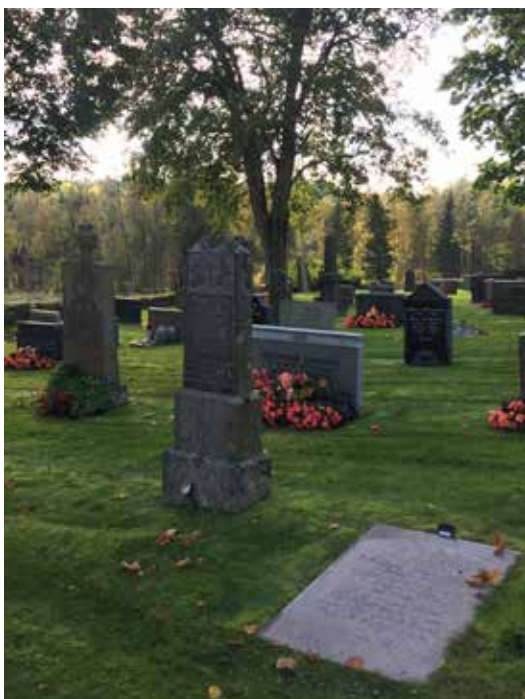
Bosebos nuvarande kyrka, före kyrkogårdsutvidgningen år 1968. Foto Runo Grolander, Vänersborgs museum.

Kyrkogårdsmuren uppfördes i samband med den nu rivna kyrkan år 1894. Muren mot Majsjön innehåller en större mängd äldre gravvårdar från 1600- och 1700-talen.

Kyrkogården utvidgades åt väster år 1968. Muren har en kraftig utformning av kilade granitblock, på insidan av muren står tre lindar varav ersatts under senare år.

Gravvårdarna på Bosebo kyrkogård uppvisar olika gestaltning och ideal från 1700-talet till de samtida. De högresta vårdarna från tidigt 1900-tal har höga karaktärsskapande värden och understryker kyrkogårdens ålderdomliga karaktär.

Ingångar

Kyrkogården har två ingångar båda från kyrkvallen i norr. Huvudingången ligger i linje med tornets västfasad och har en liten trappa av huggen granit. Mellan två tuktade granitstolpar hänger en smidd pargrind från 1968 med solformig komposition av spjälor. Samma utförande har det något mindre entrépartiet mitt för sakristiporten.

Vegetation

Kyrkogården omges delvis av rester av en äldre trädkrans som egentligen endast är sammanhängande i sydöstra hörnet. Det rör sig om stora och stämningsskapande gamla lönnar samt ett par yngre lindar. Vid ingångarna i norr växer två relativt unga hänglindor, s.k. sorgeträd. Tre lindor växer längs västra utvidgningens västsida, varav en nyplanterad. Invid kyrkans hörn samt den västra södra fasaden är stora blomsterrabatter med perenner och sommarblommor.

Gångsystem

Kyrkogården har endast två gångar och de är mellan ingångarna och torn- respektive sakristiporten. Dessa är sedan 1968 belagda med otuktade gråstenschällar. Framför tornportens trappa ligger en håll med årtal 1833 och framför sakristian en mindre sten med ett inristat grekiskt kors, eventuellt ett stycke av en medeltida gravsten.

Gravvårdstyper

Kyrkogården kan uppvisa gravkonst från 1600-talet fram till idag. De äldsta är handhuggna enkla vårdar av granitflis med inristade inskriptioner samt några smideskors. Från den första industriella gravkonstproduktionen stammar några gjutjärnsvårdar från 1800-talet. Med sekelskiftet 1900 kom högresta, maskintillverkade gravvårdar av granit i form av bl.a. obelisker och bautastenar, sin tids statusmarkörer efter döden. Under mellankrigstiden fick stenarna en annan form, låg och bred. Ofta bär de klassiserande drag med tempelgavel och kolonner. En stor del av gravarna från förra sekelskiftet och tiden fram till 1950 har haft grusbädd och stenram, av vilket endast en kvarstår. Under efterkrigstiden blev vårdarna enklare i sina former samt mer uniforma. Detta gravskick kan betraktas som ett uttryck för ståndssamhällets utjämning.

Beskrivning av kvarter

Äldre kyrkogården

Allmän karaktär

Kyrkogårdens ursprungliga del består av en sammanhängande yta söder om kyrkan. Gravarna ligger i nord-sydliga rader utan rygghäckar på en sammanhängande gräsyta utan gångar. Marken är svagt sluttande åt söder. Vårdarna är vända mot öster med undantag från den östra gravraden, ett fåtal vårdar är vända och baksidan har tagits i bruk för en ny inskription. I det sydvästra samt det nordvästra hörnet står några musealt uppställda gamla vårdar längs muren. Flera äldre vårdar, främst från 1700-talet ligger på den södra muren, delvis under sedum och mossa.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet är mycket blandat med hänseende till såväl ålder som form. Äldsta vårdarna på ursprunglig plats är tre gjutjärnskors från 1864–91, varav det äldsta rest över prostinnan Bengtsson har gjuteristämpel från Häryds bruk. De övriga två är resta efter kyrkovårdar. Många vårdar härrör från decennierna kring 1900 och är vanligen högresta, några så höga som två meter. De är alla tillverkade av granit. Vanliga former är bautasten och obelisk, men det förekommer även mindre vanliga som exempelvis en ekstam. Som regel har gravarna på vilka dessa står haft grusbädd med inhägnad i form av stenram eller häck. Nu finns bara en grav kvar med bevarad grusbädd och stenram, från 1920 tillhörig en hemmansägare. Ett särskilt intresse tilldrar sig två identiska högresta vårdar med porträttmedaljonger vid östra kyrkogårdsmuren. Den ena är rest 1919 över den riksbekante porträttskulptören Sven Andersson, ”Sven i Rosengård”, vilken var bördig från bygden. Denne har själv skulpterat den i brons gjutna porträttmedaljongen på stenen, vilken enligt inskriptionen var hans sista arbete. Stenen bredvid är rest över fadern, nämndemannen Anders Danielsson, ”Bosebos förste kommunalordförande ur odalmännens led”. Stenens bronsporträtt är gjort av sonen 1912 och gjutet hos O Meyer i Stockholm. Stenarna från omkring 1940 och framåt håller låg profil och har tidstypiskt rektangulär form. Under efterkrigstiden blir formspråket allt mer förenklat. Ljus granit är vanligaste materialet. Många vårdar från 1960- och 70-talen har siffror och bokstäver av koppar. Titel förekommer på många av de äldre vårdarna, vanligast är hemmansägare, lantbrukare och kyrkovård. Vidare finns: lantmätare, tullvaktmästare, postbärare, vandrande skomakare, hemmadotter, nämndeman, säteriägare, folkskollärlarinna, folkskollärare, skraddaremästare. På ett antal vårdar finns längre bibeltexter. De musealt uppställda vårdarna utgörs av tio grovt tillhuggna vårdar av granitflis från 1681–1818 med inristade initialer, en finhuggen sandstensvård från 1816, tre smideskors med flöjel och löv från 1804–53, ett gjutjärnskors från 1869 samt tre industriellt tillverkade vårdar i rosa respektive svart granit. Ytterligare ett smideskors förvaras på vinden till församlingshemmet.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Den gamla kyrkogårdens enda gravkvarter har ett sammansatt gravvårdsbestånd som spänner över ett och ett halvt sekel. Äldsta vårdarna på ursprunglig plats är tre gjutjärnskors som kan knytas till Häryds bruk, de är representanter för den första industriellt framställda gravkonsten. En stor andel högresta vårdar från decennierna kring 1900 ger kyrkogården ett dynamiskt uttryck och ett historiskt djup. Flera av dessa besitter konst-, person- och

Porträttskulptören Sven Andersson har själv utformat den konstnärligt utformade vården samt föräldrarnas vård med faderns porträtt intill.

Gjutjärnsvårdarna på Bosebo kyrkogård är samtliga av en modell som tillverkats vid Häryds bruk, varav en med gjuteristämpel vid basen.

Den handhuggna vården som restes år 1816 över Cattarina Jonasdatter och sonen Carl från Mängsbo torp är en ovanligt påkostad handhuggen vård.

Kyrkogårdens utvidgning från 1968 har ett enhetligt modernistiskt uttryck med likartade vårdar.

lokalhistoriska värden. Av nationellt intresse är de porträttprydda vårdarna över den riksbekante skulptören "Sven i Rosengård" med far. Många vårdar med titel förmedlar information om Bosebo i gången tid. Av det tidigare vanliga gravskicket med inramade grusgravar återstår endast en i oförändrat skick. Några tydliga strukturer finns inte i kvarteret, det kulturhistoriska värdet är främst knutet till enskilda vårdar. Ett särskilt högt värde har de handhuggna respektive smidda vårdar från 1700- och 1800-talen, vilka nu har en museal placering. Dessa berättar om den lokala, hantverksmässiga gravkonsten innan industrialismen.

Utvidgning från 1968

Allmän karaktär

Den västra utvidgningen har en långsmal form och nås via en trappa i linje med tornporten. Trappan har steg av huggen granit och en avsats med råa hållar. Mitt i trappan löper en granitramp. Längs sidorna är smidesräcken. Utvidgningens yta har ännu bara nyttjats i begränsad utsträckning. Längs muren i öster är en rad med kistgravar och längs kortsidorna var sin rad med urngravar.

Gravvårdstyper

Kistgravarna har vårdar från 1971 till idag. De håller en låg profil och har typiskt rektangulär form. Alla är i ljus granit, vanligen grå men även röd. Ytan är hos de flesta polerad. Formspråket är avskalat och enkelt. På urngravarna ligger strama små hållar från 1977 till idag.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Västra utvidgningen från 1968 har en enkel uppbyggnad med låga, enkla vårdar i gräsmatta, vilket avspeglar folkhemmets kollektivistiska kyrkogårdsideal. Detta är en vanlig karaktär på svenska kyrkogårdar.

Händelsehistorik

Medeltid

Kyrkogården anläggs.

1853

Stiglucka rivs.

1863

Omläggning av kyrkogårdsmur.

1894–96

Utökning av kyrkogården åt väster och öster i samband med nybyggnad av kyrka. Järnstaket med järngrindar uppsätts längs norra sidan. Grusgångar utläggs kring kyrkan och från ingångarna.

1968

Utvidgning åt väster på donerad mark. Mur ersätter staket i norr. Ingenjörbyrå Viak. Entreprenör Tryggve Oskarsson, Vaggeryd.

Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet

Bosebo kyrkogård har medeltida ursprung. Den relativt lilla kyrkogården fick sin nuvarande rektangulära utsträckning vid utvidgningar 1894 och 1968, den senare i väster är klart avskiljbar genom en bibehållen mursträckning och lägre nivå. Kyrkogårdens båda delar inhägnas av kallmurade stödmurar och i norr av en gemensam fogad mur från 1968 med smidesgrindar. Kring gamla delen finns rester av en trädkrans av lönn. Nuvarande kyrka är från 1961 och placerad på kyrkogårdens norra del. Dess traditionella utförande gör att den väl smälter samman med den gamla kyrkogården. Två stenhällsbelagda gångar förbinder kyrkan med grindarna, dessa är de enda gångarna på kyrkogården som i övrigt utgör en sammanhängande gräsmatta.

Gravarna på den gamla delen ligger samlade i ett stort kvarter söder om kyrkan. Det rikt varierade gravvårdsbeståndet spänner över 150 år. De äldsta vårdarna på ursprunglig plats är tre gjutjärnskors, vilka minner om den tidiga industriella gravkonstillverkningen vid bygden järnbruk, i detta fall Häryd. Ett stort antal högresta granitvårdar i olika former från decennierna kring 1900 är vad som skapar kyrkogårdens dynamiska uttryck. Flera av dessa besitter konst-, person- eller lokalhistoriska värden. Särskilt gäller detta de porträttförsedda bautastenarna över den riksbekante skulptören ”Sven i Rosengård” med fader. Av det tidigare vanliga gravskicket med inhägnad grusbädd kvarstår idag bara ett exempel, vars värde närmast är pedagogiskt. Denna ofta utslätande utveckling under 1900-talets senare del syns på de flesta av länets kyrkogårdar. Efterkrigstidens låga och enkla vårdtyp bildar en kontrast mot föregående decenniers och speglar ståndssamhällets utjämning under folkhemmet. Detta vanliga gravskick präglar helt den lilla utvidgningen från 1968, vilken ännu inte är fullt utnyttjad. Musealt uppställda finns ett antal handhuggna vårdar från främst 1700-talet jämte tre smideskors från tidigt 1800-tal. Dessa är värdefulla prov på den hantverksmässiga gravkonsten i bygden innan industrialismen. Flera fragment av äldre stenar ligger på kyrkogårdsmuren.

På många av kyrkogårdens äldre vårdar finns titel. Genom dessa förmedlas en bild av det gamla bondesamhället. Kyrkogårdar rymmer information om personer, gårdsnamn och försvunna yrken. På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar och gravrätter ändras. Det är dock viktigt att man i den långsiktiga förvaltningen är uppmärksam på att bevara de olika delarnas karaktär och att gravvårdar från olika tider finns representerade.

Att tänka på i förvaltningen av kyrkogården

- Kyrkogården ingår i en samlad kyrkomiljö med intilliggande f.d. skola.
- Kyrkogårdens genom nivåskillnad och murar klart åtskilda äldre och yngre del.
- Murar, smidesgrindar, stenlagda gångar och äldre träd är viktiga delar av kyrkogårdens karaktär.
- Vårdar äldre än 1940 eller med titel bör bevaras på plats. Vårdar äldre än 1850 eller av järn skall finnas med på kyrkans inventarieförteckning, vilket församlingen också ordnat.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... 2019-304
Beställare:..... Gislaveds pastorat
Inventering och rapportansvarig:..... Charlotte Mårland
Rapportgranskning:..... Anders Franzén
Län:..... Jönköpings län
Kommun:..... Gislaveds kommun
Socken:..... Bosebo socken
Fastighetsbeteckning:..... Bosebo kyrkogård

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Gislaveds pastorats arkiv.

Jönköpings läns museums arkiv. (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings arkiv, med kopior ur ATA. (JLST)

Växjö stift. Frågelista om kyrkogårdar 1949.

Tryckta källor och litteratur

Andersson, Bengt. "Erik Ihrfors och kyrkorna i Våthult, Båraryd och Bosebo." *Gislavedsboken*, 1991.

Bolmblad, Rune. *Kyrkor och kyrkoliv i Bosebo*. Gislaved, 1965.

Bosebo – vår hembygd. Hyltebruk 1972.

Gravstensinventering på Bosebo kyrkogård. Westbo-Mo forskarförening 2001.

Gullbrandsson, Robin. 2007. *Bosebo kyrkogård, Kulturhistorisk karakterisering och bedömning. Bosebo socken i Gislaveds kommun. Jönköpings län, Växjö stift*. Jönköpings läns museum, Byggnadsvårdsrapport 2007:99

Kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag för Gislaveds kommun. Jönköpings läns museum, 1981.

Ny Smålandsbeskrifning. Västbo härad. Växjö, 1909.

Rogberg, Samuel. *Historisk beskrifning om Småland*. Karlskrona, 1770.

Svenskt ortnamnslexikon. Uppsala, 2003.

Sverige. Geografisk beskrivning. Del IV. Stockholm, 1931.

Sveriges bebyggelse. Landsbygden. Jönköpings län IV. Uddevalla, 1957.

Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar

Kriterier vid kulturhistorisk bedömning

Vid den kulturhistoriska bedömningen av gravanläggningarna på en begravningsplats utgår man från ett antal kriterier. Målet är att urvalet av de utvärderade gravarna skall spegla gravkulturen i vid bemärkelsen inom en begravningsplats, men i förlängningen också inom ett vidare område.

Utformningen av en gravanläggning har stor betydelse vid bedömningen av det kulturhistoriska värdet. Vårdar som är påkostade, hantverksmässigt utförda, estetiskt framstående, särskilt anspråkslösa eller anknyter till en lokal tradition är ofta särskilt intressanta. Gjutna gravkors i bruksbygder är exempel på en sådan lokal tradition. Man bör också spegla alla samhällsgruppers gravskick, att bevara ett sammanhållet område med gravar som ingår i allmänna linjen kan vara viktigt.

Gravanläggningar som har inskrifter som anger titel och hemvist på den begrävda berättar mer om gravplatsen än om dessa uppgifter saknas. Ibland finns också citat från Bibeln eller psalmboken eller bara en referens till ett citat. Ju fler uppgifter som står angivna desto större samhällsvärde har gravvården.

Ibland är gravvårdar resta över betydelsefulla personer eller personer som haft en tydlig anknytning till församlingsarbetet, exempelvis präster, klockare, kyrkvårdar och skollärare. Detta kan förstärka det kulturhistoriska värdet på en gravvård.

Industriellt framställda gravstenar bär ibland någon form av märkning från tillverkaren. Att veta varifrån stenen kommer och vem som tillverkade den höjer gärna det kulturhistoriska värdet.

Efterkrigstidens gravskick kan upplevas enahanda och likformigt. Det finns dessutom en väldigt stor mängd gravvårdar av likande typer på länets kyrkogårdar. Det är inte rimligt att bevara dessa i lika hög grad som äldre gravvårdar, men det är ändå angeläget att ett urval av dessa bevaras som exempel från detta skede.

Förutom själva gravstenen så består många gravplatser av även gravramar, häckar, växtlighet osv. Dessa tillhör har ofta tagits bort, men när de är bevarade finns det särskild anledning att dessa tas med i urvalet.

Klass 1

Avser gravplatser med mycket högt kulturhistoriskt värde. Dessa bör bevaras på plats och utan förändringar.

Klass 2

Avser gravplatser med högt kulturhistoriskt värde. Dessa bör i första hand bevaras på plats och utan förändring. Det kan dock vara möjligt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, med fördel används då ett typsnitt anpassat till vårdens karaktär. I undantagsfall är det möjligt att flytta vården om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PRELIMINÄR HANDLING																																																																																																			
BOSEBO KYRKA BOSEBO KYRKOGRÅRD																																																																																																			
BOSEBO																																																																																																			
Svenska kyrkan																																																																																																			
GISLAVEDS KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET GISLAVED																																																																																																			
 Rosenbergsgatan 6 554 51 JÖNKÖPING Tel: 036-16 68 00 Fax: 036-16 68 09 www.lmk.se E-post: lmk@lms-21v.se																																																																																																			
1186	CH	CHKH																																																																																																	
KENTH HENRIKSSON																																																																																																			
GRAVKARTA																																																																																																			
M 20:1F																																																																																																			

Gravn.	Beskrivning	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
1-2	Hög vård i porträttmedaljong i relief på grå granit med vinklat krön. Porträttmedaljong med en inskription i nedre hörnet: <i>Sven Andersson Sven i Rosengård själfporträtt hans sista arbete anno 1919.</i>	HÄR VILAR SKULPTÖREN SVEN ANDERSSON HANS MAKAS ELIN	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med konstnärligt utformad porträttmedaljong med tillhörande inskriftion. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
3-4	Hög vård i porträttmedaljong i relief på grå granit med vinklat krön. Porträttmedaljong med en inskription i nedre hörnet <i>Nämndemannen Anders Danielson f. 1814 d.1882 Bosebos förste kommunal- ordförande ur odalsmännens leder. Sonen Sven Andersson gjorde bilden.</i>	NÄMNDEMANNEN ANDERS DANIELSON FÖDD 1814 DÖD 1882 HANS Hustru KAJSA ARVIDSDOTTER FÖDD 1820 DÖD 1899 GUDSFRUKTAN SANNING OCH RÄTTFÄRDIGHET LEDDE DESSA MAKARS STRÄFVAN HÄR PÅ JORDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med konstnärligt utformad porträttmedaljong med tillhörande inskriftion. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
5-6	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	KYRKOVÅRDEN N.P. PETERSSON *1845 †1929 Hustrun MARIA PETERSSON *1849 †1936	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel.	
18-19	Hög vård i rosa granit med slipad dekor, korskrönt.	MÅRTEN LINDQVIST *1851 †1939 Hustrun HANNA LINDQVIST *1850 †1925 KYRKARP	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med tidstypisk dekor. Hemvist.	
24-25	Hög vård i svart granit.	FOLKSKOLELÄRAREN J.P. CARLSSON *1856 †1914 1 JOH. 1:7 IDA CARLSSON FÖDD HJERTSÄLL *1860 †1931 SV.PS. 593 FR. MÅNGSBO.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist, bibel- och psalmboksreferens.	

26	Högt kors i gråsvart granit på sockel med slipad dekor.	<p>FOLKSKOLELÄRARINNAN I SEGLORA OTTILIA DAHLSTRAND DAHLSHULT *1888 †1919 DER UPPE ÄR DET INGEN NATT OCH INGEN GRÅT OCH SMÄRTA DER UPPE ÄR MIN HÖGSTA SKATT DER VARE OCH MITT HJERTA SV.PS. 113 V.4.</p>	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, verksamhetsort, hemvist och psalmbokscitat.	
29–30	Diagonalt block i rosa granit placerat på en lägre sockel.	<p>SÄTERIÄGAREN FRANS JOHAN DAHLSTRAND *1852 †1913 HUSTRUN IDA KRISTINA *1863 †1941 DAV. PS. 31:6 FR. BOLBYNÄS</p>	Klass 1 Ovanligt utformad vård. Titel, hemvist och psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
31–32	Hög vård i svart granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor.	<p>LANDTBROKAREN L.P. PETERSSON FR. DAHLSHULT *1821 †1906 HUSTRUN LOVISA F. NILSSON *1819 †1907. OCH NÄR HAN SIN VÄLSIGNELSE ÅT BARN OCH BARNBARN HUNNIT GE RIK AF DYGDER SOM AF ÅR MED FRID TILL SINA FÄDER GÅR.</p>	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och vers. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
41–48	Mellanhög-hög vård i grå granit med rundat krön.	<p>KYRKVÅRDEN JONAS ANDERSSONS FAMILJEGRAV BOLBYNÄS ANDERS *1857 †1911 SOFIA *1869 †1914 JULIUS *1864 †1930 KARL *1861 †1935 JOSEFINA *1873 †1936 EMIL *1866 †1941</p>	Klass 1 Tidstypisk familjevård, titel och hemvist. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
49	Gjutjärnskors, ett klöverkors med dekor i relief och genombruten strålgans. På sockelns baksida märkt Häryd.	<p>HÄR HVILAR PROSTINNAN CHRISTINA CAROL. BENGTSSON FÖDD RYLANDER 1789 DÖD 1864 JOH. 11:25–26</p>	Klass 1 Karaktärsskapande gjutjärnvård från Häryds bruk. Titel, bibelreferens och gjuteristämpel. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

50	Hög vård i grå granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor.	MINNE ÅT FRU SOFIA ELISABETH LANDGREN Å BOLBYNÄS *1827 †1934 JAG ÄR EN GÄST PÅ JORDEN FÖRDÖLJ ICKE DINA BUD FÖR MIG DAV. PS. 119 V 19.	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med tidstypisk dekor. Hemvist och bibelcitat. Dokumentation kopplad till värden har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
58	Mellanhög smalare vård i gråsvart granit med slipad dekor.	ANNIE NILSSON *1891 †1918	Klass 2 Tidstypisk vård med dekor. Dokumentation kopplad till värden har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
71-72	Hög vård i svart granit med profilerat krön och slipad dekor.	MINNE ÖVER MAKARNE JOSEF ANDERSSON *1833 †1915 HUSTRUN INGA LOVISA PETTERSDOTTER *1836 †1924 SV. PS. 253 V. 3,4. FR. BOLLBYNÄS.	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård. Psalmbokscitat och hemvist. Dokumentation kopplad till värden har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
91-92	Grusgrav med lägre diagonal gavelvård samt fyra sentida hållar. Sjösten.	HEMMANSÅGAREN CARL ANDERSSON *1851 †1920 GRETA ANDERSSON *1858 †1936	Klass 1 Kyrkans enda bevarade grusgrav. Titel.	
99	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	HÄR VILAR HUSTRUN EMELIA JOHANSSON 1873-1929 GRANÖ SV. PS 171 V 1 OCH 344	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med omfattande dekor. Hemvist.	

100-101	Obelisk i svart granit.	<p>MINNE EFTER F.D. HEMMANSÅGAREN ERIK PERSSON *1818 †1906 HUSTRUN HEDDA KRISTINA *1834 †1923 SV.PS. 221 V. 3. GRANÖ</p>	<p>Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, psalmboksreferens, hemvist.</p> <p>Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.</p>	
102-103	Häll i rosa granit med modern dekor.	<p>HENOK BORN SJÖ *1868 †1957 HUSTRUN JENNY *1875 †1950 JULIA *1899 †1899 FRITIOF *1905 †1937 HARTVIG *1908 †1908 GULLY *1909 †1912</p>	<p>Klass 2 Tidstypisk efterkrigstida vård med äldre generationer inkluderade.</p> <p>Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.</p>	
104	Hög vård i gråsvart granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor.	<p>HEMMANSÅGAREN JOSEF JOHANSSON FR. STORA KRABBY *1862 †1894 SONEN JOHAN SIGFRID *1893 †1893 DET STÅR GUDS FOLK EN ROLIG HET TILLBAKA. EBR. 4:9 EFTERLEMNADE MAKAN RESTE VÅRDEN.</p>	<p>Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och bibelcitat. Barnadödlighet.</p> <p>Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.</p>	
106-107	Hög vård i gråsvart granit med vinkelbrutet krön.	<p>HÄR HVILAR F.D. KYRKOVÅRDEN J. PETERSSON *1822 †1909 HUSTRUN H.B. ERIKSDOTTER *1827 †1907 FR. ST. KRABBY D. PS. 57:2</p>	<p>Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och bibelreferens.</p> <p>Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.</p>	
110-111	Gjutjärnskors, ett klöverkors med dekor i relief och genombruten strålgång. Sockeln placerad under marknivå och förstärkt, troligen äldre skada.	<p>HÄR UNDER HVILAR FÖRRE KYRKOV. PETER ANDERSSON FR. DAHLSHULT *1777 †1843 OCH HANS HUST. CRISTINA ANDERSD:R *1777 †1867 ES. 32:18 JOB. 16:22.</p>	<p>Klass 1 Karaktärsskapande gjutjärnsvård från Häryds bruk. Titel, hemvist och bibelreferens. År medtagen i kyrkans inventarieförteckning.</p> <p>Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.</p>	

112-113	Gjutjärnskors, ett klöverkors med dekor i relief och genombruten strålgång. Sockeln placerad under marknivå.	MINNE ÖFVER F.D. KYRKOVERDEN BENJAMIN JOHANSSON *1804 †1890 SAMT HUSTRUN ANNA LISA PETTERSDOTTER *1814 †1891 JOBS 19:25	Klass 1 Karaktärsskapande gjutjärnsvård från Häryds bruk. Titel, hemvist och bibelreferens. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till värden har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
116	Hög vård i svart granit med dekor.	GUSTAF ADOLF PERSSON *1887 †1926 YNGVE PERSSON *1894 †1994 MÄNGSBO	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård.	
125-126	Hög vård i rosa granit med dekor i relief krönt av urna. Inskription på två sidor.	F.D. KYRKOVÄRDEN JOHANNES ANDERSSON *1846 †1924 SV. PS. 480 SARA KRISTINA ANDERSSON *1852 †1938 GRANÖ	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med tidstypisk dekor. Titel, hemvist och psalmboksreferens.	
129-131	Hög vård i svart granit.	JOHAN GOTTFRID JOHANSSON *1883 †1954 ANNA SOFIA JOHANSSON *1884 †1966 DOTTERN VIOLA JOHANSSON *1913 †1926 ST. KRABBY	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Hemvist.	
133	Hög vård i svart granit.	KARL EMIL PERSSON FR. MÄNGSBO *1889 †1925 HAN HAR PÅ VÄGEN NED BÖJT MIN KRAFT, HAN HAR FÖRKORTAT MINA DAGAR.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Hemvist, ovanlig inskription.	

142–143	Mellanhög smalare vård med slipad dekor. Inskription på två sidor.	P.A. KARLSSON *1852 †1927 HUSTRUN INGA KARLSSON *1859 †1940 KRABBY BARNEN JOHAN *1882 †1895 ESTER *1886 †1890 SV. PS. 480	Klass 2 Tidstypisk vård med omfattande dekor. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
144–147	Mellanhög vård i svart granit med dubbla urnor på krönet.	HÄR VILAR FILOSOFIE STUDERANDEN HANS TORSELL *1868 †1894 SOFIA TORSELL *1874 †1961 MÅRTEN TORSELL *1874 †1941 GODA TORSELL *1876 †1949 TÖRÅS PS. 351	Klass 1 Mellankrigstida vård med titel, hemvist och psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
148–149	Högt kors i gråsvart granit på sockel.	NÄMNDEMANNEN SALOMON PETERSSON FR. TÖRÅS *1824 †1908 HANS MAKÅ JOHANNA PETERSD:R *1837 †1907 ROM 14:9. BARNEN RESTE VÅRDEN	Klass 1 Karaktärsskapande högrest vård. Titel, hemvist och bibelreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
150	Hög vård i rosa granit, reliefhuggen till trädstam med kapade grenar och enstaka ekblad med ollon.	GUSTAV EINAR STRÖMQVIST *1890 †1916 FR. BÖRTEBOHULT JOB. 19 KAP. 25 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård i naturromantiskt utförande. Det kapade trädet med brutna kvistar som symbol för det avbrutna livet Hemvist, bibelreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
154–155	Hög vård i rosa granit.	ANDERS LARSSON 1829–1890 HANS MAKÅ JOHANNA 1845–1912 BÖRTEBOHULT	Klass 2 Karaktärsskapande högrest vård. Hemvist. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

163–164	Hög vård i gråsvart granit med profilskuret krön.	FOLKSKOLELÄRAREN S.P. SVENSSON *1835 †1905 OCH HANS MAKÅ JOHANNA ERIKSD:OT *1824 †1901 LUK. 6:38 FÖR TESTAMENTEN TILL KYRKAN RESTES TACKSAMT VÅRDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel och bibelreferens. Vården restes av församlingen. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
174–175	hög vård i svart granit med vinkelbrutet krön.	HEMMANSEGAREN L.P. EMANUELSSON *1848 †1894 HSTRUEN EMMA CHARLOTTA ANDERSDOTTER *1844 †1894 FR. ELDSHULT SONEN JOHAN LARSSON *1882 †1969 SI JAG DÖR OCH GUD SKALL VARA MED EDER. 1 MOSEBOK 48 KAP 21 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och bibelcit.å. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
181	Mellanhög–hög vård i svart granit med vinkelbrutet krön.	HSTRUEN JOHANNA ELEONORA RYBECK *1840 †1923 EMMA OCH GUSTAF RESTE VÅRDEN	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård.	
187–189	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	FOLKE OLSSON *1918 †1945 I VÅRENS TID, DU GICK TILL FRID, FRÅN JORDENS NÖD OCH SMÅRTA. DU FUNNIT RO, UTI DEN TRO, SOM BODDE I DITT HJÅRTA.	Klass 1 Tidstypisk liten vård med slipad dekor samt vers.	
199	Obelisk i gråsvart granit med slipad dekor på mittstenen.	HEMMADOTTERN ALMA JOSEFINA JOHANSSON FR. SIBBOHULT *1882 †1902 UPP. B. 19:9 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och bibelreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

201–202	Hög vård i grå granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor.	HEMMANSEGAREN JOH. JOSEFSSON FR. SIBBOHULT *1839 †1883 BARNEN CARL, GOTTFRID, EMELIA OCH GODA UPP.B. 14:13 BARN RESTE VÅRDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist, bibelreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
228–230	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	HEM-ÅG. A. PETTERSON *1836 †1876 HUSTRUN SOFIA *1835 †1925 FRÅN LEABO	Klass 2 Tidstypisk mindre vård med stramt utformad dekor. Titel, hemvist. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
232–233	Hög korskrönt vård i svart granit med reliefhuggen nedre sockel och slipad dekor på övre sockelstenen.	LANDTBROKAREN JOSEF AD. SVENSSON FR. LEABO *1872 †1910 HUSTRUN SEVERINA EMELIA *1872 †1927 1 MOS 48:21 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård i ovanligt utförande. Titel, hemvist och bibelreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
244–246	Hög vård i rosa granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor.	HEMMANSÅGAREN ALEXANDER JOHANSSON *1829 †1920 HUSTRUN ANNA LISA DAVIDSDOTTER *1830 †1901 BEDA JOHANSSON *1849 †1936 FILIP. BR. 3: 20–21 SV. PS. 47: 10–11	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård. Titel, bibel- och psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
247–248	Hög vård i rosa granit med infälld marmorsten i kors, inskriptionsplatta samt bok med bibelreferenser.	MINNE ÅT EREK LARSSON FRÅN BJÖRKEREM *1818 †1905 HUSTRUN JOHANNA CHRISTINA JÖNSDOTTER *1810 †1896 HERRANS FRUKTAN ÄR LIFVETS KÄLLA, ATT MAN MÅ UNDFLY DÖDENS SNARA. SALOMONS ORDS. 14:27 V. O ATT DE VISE VORE OCH MÄTTE BESINNA HVAD DEM FRAMDELES ÖFVER GÅ SKALL. 5 MOSE B. 32:29 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård av blandade stenmaterial. Hemvist och bibelreferenser. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

252–253	Liten vård i marmor skulpterad som en uppslagen bok.	MINNE ÄT A. BRINK FR. SKEFTEN *1814 †1895 MICKA. 7 V. 9 HUSTRUN ANNA BRINK *1816 †1895 SV. PS. 496 V. 3	Klass 1 Tidstypisk liten vård. Hemvist, bibel- och psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
254–256	Hög vård i svart granit med slipad dekor. Ursprungligen krönt av kors.	HEMMANSÄGAREN E.A. ANDERSSON *1853 †1909 HUSTRUN INGA SOFIA CARLSSON *1857 †1914 DOTTERN SIGNE ELVIRA *1888 †1901 PS. 102:2, 4 V. FR. GÄDDÅS	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
260–261	Mellanstor häll i svart granit med slipad dekor i relief.	HÄR VILAR DEN VANDRANDE SKOMAKAREN MÅRTEN FRIBERG *1856 †1941 HUSTRUN IDA *1862 †1933	Klass 1 Tidstypisk gravhäll med dekor. Titel. Friberg reste över till USA för arbete vid flera tillfällen.	
288–289	Hög vård i rosa granit med dekor i relief. Ursprungligen krönt av en urna eller liknande.	KYRKVÅRDEN PETTER JONAS CARLSSON *1846 †1927 SV. PS. 481 HUSTRUN AUGUSTA MATHILDA CARLSSON *1849 †1919 LUNDEN SV. PS. 473:3 V OCH 477:6 V.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist, psalmboksreferenser.	
291	Hög vård i gråsvart granit med slipad dekor.	TULLVAKTMÄSTAREN CARL ALBERT JONSSON RYHDE *1875 †1911 SV. PS. 471 V. 1. KÄRLEKEN ÄR ALLT M.K. FÖRÄLDRARNE RESTE VÅRDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, psalmboksreferens. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

294–295	Hög vård i rosa granit med profilerat krön med slipad dekor.	LANTBRUKAREN J.A. ANDERSON FR. SIBBOHOLM *1849 †1941 SV. PS. 240 OCH HUSTRUN JOSEFA M. ANDERSON *1843 †1914 SV. PS. 47	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och psalmboksreferenser.	
301	Hög vård i gråsvart granit. Idag liggande av säkerhetsskäl.	LANTMÄTARE S.A. SVENSSON 1852–1923	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel. Dokumentation kopplad till värden har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS ANO 1735 BMD	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS ANO 1741 ALD	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS ANO 1738 HRS	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	

- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS IKD 1708	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS SMD 1712	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IPS 1822	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	-HS -SD ANO 1758 EHS Vården är sannolikt rest över Erik Håkansson, Källekullen, Bosebo. Född 1682, död 1758.	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS AIS ANO 160-	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	

- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS AID 1787 AIS SIS	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- västra muren	Handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	-HS ANO 1783 SAS Vården är sannolikt rest över Sven Andersson, Lilla Krabby, Bosebo. Född 1705, död 1783.	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
- västra muren	Hög vård i rosa granit med rundat krön och slipad dekor, sekundärt placerad.	MINNE ÖVER SKRÄDDARMÄSTAREN MARTIN ANDERSON *1836 †1915 HUSTRUN MATILDA ANDERSON *1838 †1931 FR. KYRKARP SONEN JOHAN RESTE VÅRDEN.	Klass 2 Sekundärt placerad vård, sockel saknas. Titel, hemvist. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
- västra muren	Övre delen av en hög korskrönt vård i svart granit med slipad dekor (sockelstenarna saknas), sekundärt placerad.	F.D. KYRKOVÅRDEN LARS PETTER DAVIDSSON *1840 †1915 HUSTRUN ADELINA JOSEFSDOTER *1850 †1893 Baksida: HÄR VILAR ALF. WILH. LARSSON FR GRANÖ 1891-1912	Klass 2 Sekundärt placerad vård, sockel saknas. Titel. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	
- västra muren	Gjutjärnskors, sekundärt placerad. Ett klöverkors med dekor i relief samt genombruten strålgång.	MINNE ÖFVER F.D. KYRKOVÅRDEN JOHANNES ERLANDSSON FR. HULU F. 1791 D. 1875 OCH HANS HUSTRU KARIN JOHANS DOTTER F. 1798 D. 1869. SV. PS. 483:7	Klass 1 Gjutjärnsvård troligen tillverkad vid Häryds bruk. Titel, hemvist och psalmboksreferens. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarförening.	

- västra muren	Hög vård i gråsvart granit med vinkelbrutet krön och slipad dekor, sekundärt placerad.	HEMMANSÄGAREN ANDERS MAGNUSSON BOHULT *1811 †1881 OCH HANS Hustru MAGDALENA CARLSDOTTER *1812 †1899 DE FÖRELAGDA ÅREN ÄRO KOMNA, JAG GÅR DEN VÄGEN BORT DER INGEN ÅTERVÄNDER.	Klass 2 Sekundärt placerad vård, sockelstenen inrakt. Titel, hemvist, vers. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarforening.	
- västra muren	Smidesvård, rundkors med lövhängen. Sekundärt placerad.	IHS PKS 1853 AAD 1865 Vården rest över Peter Karlsson, Mängsbo, död 1753 samt hustrun Agneta Andersdotter, död 1865.	Klass 1 Smidesvård, enkelringkors krönt av flöjel, inskription på tvärgående band. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarforening.	
- västra muren	Smidesvård, rundkors med lövhängen. Sekundärt placerad.	IHS 1804 BAD Vården möjligen rest över Brita Andersdotter, Sibbohult, död 1803.	Klass 1 Smidesvård, enkelringkors krönt av flöjel, inskription på tvärgående band. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarforening.	
- västra muren	Smidesvård, rundkors med lövhängen. Sekundärt placerad.	IHS 1834 SES CHD 1864 1813 EPS BND 1824 Vården rest över Sven Eriksson, död 1834, hustrun Catharina Haraldsdotter, död 1864. Sven Erikssons föräldrar Erik Persson, död 1813 samt Beata Nilsson, död 1824.	Klass 1 Smidesvård, enkelringkors krönt av flöjel, inskription på tvärgående band. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarforening.	
- f.d. skolan	Smidesvård, rundkors med lövhängen. Sekundärt placerad.	IHS CIS 1850 BKPD 1887 Vården rest över Carl Johansson, Sjötofta, död 1850 samt hustrun Brita Katharina Petersdotter, död 1877.	Klass 1 Smidesvård, enkelringkors krönt av flöjel, inskription på tvärgående band. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning. Dokumentation kopplad till vården har sammanställts år 2001 av Westbo-Mo forskarforening.	

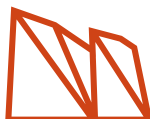
- norra muren	Kraftig häll i granit med ristat rundkors kors. Sekundärt placerad på muren.	†	Klass 1 Förindustriell häll med ringkors. Enligt uppgift funnen vid gravöppning på 1930-talet. Möjligen medeltida altare eller gravhäll. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- norra muren	Handhuggen vård med avtrappande krön, inskriptionen i relief och nedsänkt. Sekundärt placerad.	IHS HÅR WILA HUSTRUN ERLIGA OCH GUDFRÜKTIGA CATTARINA IONAS DOTTER FRÅN MEN- GSBOTORP FÖD ÅR 1779 DÖD 1816 SA- MT DES LILA SON CARL M: ELIESON FÖD ÅR 1816 DÖD D: 5 IÜNI 1816	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Påkostad vård med inskription delvis i relief. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS SL ID ANO	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS ANO 1	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS ANO	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	

- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	ANO IN	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	D 1859	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IHS O 1773 D	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	S MPD 1773	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	IGP	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	

- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.		Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.		Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	ANO 1764 ANS	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	ANO 17	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	
- på västra muren	Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.	ANO BS	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.	

<p>- på västra muren</p>	<p>Del av handhuggen granithäll, sekundärt placerad.</p>	<p>SG-</p>	<p>Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Enkla vårdar av granitflis är ett lokalt förekommande i trakten. Är medtagen i kyrkans inventarieförteckning.</p>	
----------------------------------	--	------------	--	---

År 2020–23 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Bosebo kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger ett förslag till bevarandeplan.

Byggnadsvårdsrapport 2023:11
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM